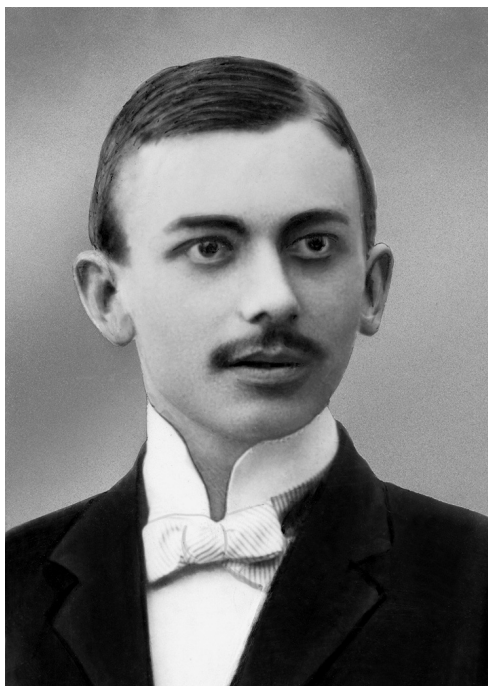

DR. SZAKÁLL GYULA

1872–1903

Állatorvos, bölcsészdoktor, Nádaskay Béla tanársegédje 1891-től 1896-ig; az összehasonlító anatómia magántanára, az első magyar nyelvű madáranatómia szerzője. A nemzetközi állatorvos-anatómiai nomenklatúra szerkesztője, a madáranatómiai nomenklatúra szerzője.

Szakáll Gyula 1872. május 8-án született Banán (Komárom vármegye). Gazdálkodó édesapja hét gyereke közül ő az ötödik. Édesanyja korai halála után öccsét ő nevelte és taníttatta. Gimnáziumi tanulmányait Pozsonyban, Pápán és Budapesten végezte. Állatorvosi oklevelét 1891-ben nyerte el. Ezután öt éven keresztül a főiskola bonctani tanszékén Nádaskay professzor mellett működött mint tanársegéd. Részt vett a berlini állatorvosi kongresszuson, amely őt a háziszárnnyasok anatómiájának tanulmányozásával bízta meg; ennek eredménye a *Háziszárnnyasok boncztana* című nagyobb, önálló műve, mely a külföldi szakirodalomban is méltó helyet foglalt el.

1895-ben az állatorvos-anatómiai nomenklatúra bizottság tagjának kérték fel. Ellenberger, Schmaltz, Eichbaum, Struska és Sussdorf professzorokkal közösen szerkesztette a bázeli anatómiai nomenklatúra (BNA) állatorvosi változatát Bernben (1895-ben) és Baden-Badenben (1899). A házimadarak nomenklatúráját ő írta. Elévülhetetlen érdeme az egységesítést szolgáló összehasonlító

anatómiai szemlélet megteremtése a nomenklatúrában, ami az 1935. évi jéni nomenklatúra (JNA) szerkesztésekor vált teljessé.

1897 őszén a földművelésügyi minisztérium által adományozott ösztöndíjjal hosszabb külföldi tanulmányutat tett. Huzamosabb ideig dolgozott Stuttgartban Sussdorf tanár mellett, majd Giessenben, ahol az egyetem bölcsészeti karán folytatta tanulmányait. Ott 1899-ben doktorrá avatták. Külföldi tartózkodása közben meglátogatta a hallei és a hohenheimi gazdasági és állatorvosi iskolákat is. Külföldről visszatérve, 1899-től 1901-ig a M. kir. Rovartani Állomáson asszisztenskedett; ez idő alatt is több, részben összehasonlító anatómiai, részben állatorvosi vonatkozású dolgozata jelent meg.

1901 nyarán m. kir. állatorvossá nevezték ki, és a budapesti kerületi állatorvosi hivatalhoz osztották be. Ebben az állásában sem elégedett meg hivatalos teendőinek pontos és lelkiismeretes ellátásával, hanem tovább folytatta anatómiai vizsgálatait, és 1901-ben a M. kir. Állatorvosi Főiskolán a háziállatok összehasonlító bonctanából magántanári képesítést nyert. Ezután még fokozottabb szorgalommal foglalkozott tanulmányaival, újabb és újabb vizsgálatokhoz gyűjtött anyagot és adatokat. Ennek révén szaktudása és ügybuzgalma minden más működési helyén is érvényesült. 1900-ban a Magyar Országos Állatorvos Egyesület (MOÁE) választmányi tagjaként szorgalmasan dolgozott; az Azary-émlékmű gondolata tőle ered. Bonctani vizsgálatait mellett állategészségrendészeti kérdésekkel is foglalkozott, egyik ilyen dolgozata: *A veszettség elterjedése és az ebadó közötti viszony hazánkban* (1902).

Páratlan szorgalmának és jeles szakképzettségének gyümölcseit nem sokáig élvezhette. 1903. június vége felé betegség támadta meg, melynek szövődményei következtében rövid szenvedés után, 1903. augusztus 3-án, fiatalon elhunyt. Özvegye Budapestre szállította, és a Kerepesi temetőben temettette el.

Szakáll Gyula alig 31 évet élt, de fiatalsága ellenére is a biológiai tudományok legjobb művelői közé tartozott. Törekvése az összehasonlító anatómia föllendítésére irányult. *Háziszárnyasok bonctana* című önálló műve nemcsak hézagpótló, hanem az összehasonlító madáranatómia első összefoglalása, mely a külföldi szakirodalomban is méltó helyet foglalt el.

Emlékét Bana községben (Komárom megye) felállított emléktábla őrzi, és utcát is neveztek el róla.

Irodalom

Szakáll Gyula-émlékülés és emlékművének leleplezése szülőhelyén. Bana, 1983. december 14. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1984. 39. 8. 507–510.
Zimmermann Ágoston: Dr. Szakáll Gyula. *Állatorvosi Lapok*, 1903. 26. 16. 541–543.